

پدارام جدی چروده*

تحقق زمین پاک

بارقنار جمعی

براساس مطالعات سازمان صلح جنوب شرقی آسیا و مرکز تحقیقات انرژی و هوای پاک، آلودگی هواناشی از مصرف سوخت‌های فسیلی مانند زغال سنگ، نفت و گاز، سالانه مسئول ۴/۵ میلیون مرگ زودرس در جهان است. گزارش اخیر آژانس بین‌المللی انرژی نشان می‌دهد که انتشار گازهای کربنی مرتبط با انرژی در سال ۲۰۲۴ میلادی به بالاترین سطح تاریخی خود، یعنی ۳۷/۸ میلیارد تن رسیده‌است. بر اساس آمارهای سال ۲۰۲۴ زغال سنگ، نفت و گاز به ترتیب ۲۲، ۴۱ و ۲۱ درصد از انتشار انتشار دی‌اکسید کربن ناشی از سوخت‌های فسیلی جهانی را تشکیل می‌دهند. برآوردهای متخصصان نشان می‌دهد با نرخ فعلی انتشار گازهای گلخانه‌ای، احتمال گرم شدن کره زمین در حدود شش سال به‌طور مداوم ۱/۵ درجه سانتیگرادی خواهد بود که پیامدهای قابل‌تأملی از جمله شیوع بیماری‌های خاص، به خطر افتادن منابع آبی، از بین رفتن گونه‌های گیاهی و جانوری و ضربه مستقیم و غیرمستقیم به جوامع انسانی را در پی خواهد داشت. وضعیت حال حاضر به وضوح ضرورت مقابله با چالش‌های اقلیمی ناشی از مصرف انرژی‌های تجدیدناپذیر، نیاز همکاری‌های بین‌المللی و اتخاذ سیاست‌های مؤثر در زمینه جایگزینی هرچه سریع‌تر انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر از جمله خورشید، باد و نیروی آب، به دلیل پایان‌ناپذیر بودن و نقش کلیدی‌شان در کاهش گازهای گلخانه‌ای، بیش‌ازپیش گوشزد می‌کند.

روز زمین یک رویداد جهانی است که از ۲۲ آوریل مصادف با دوم اردیبهشت‌ماه هر سال به مدت یک هفته برگزار می‌شود. سابقه این رویداد به سال ۱۹۶۹ میلادی برمی‌گردد. در این سال، «جان مک مونل» فرزند یک مبلغ دینی مستقل و علاقه‌مند به عرصه دین، علم و صلح، ایده برگزاری یک روز جهانی به نام روز زمین پاک را در همایش یونسکو درباره محیط‌زیست مطرح و پرچم زمین پاک را طراحی کرد؛ به این امید که این روز، روزی باشد برای آموزش و آگاهی‌بخشتر مردم در حوزه حفاظت از محیط‌زیست. با استقبال دبیر کل وقت سازمان ملل، این روز به یک روز جهانی در تقویم‌های سراسر دنیا تبدیل شد. در حال حاضر روز جهانی هوای پاک در ۲۰۰ کشور جهان به برگزار می‌شود. بدین ترتیب روز جهانی زمین پاک در سراسر دنیا به عنوان نمادی از ترویج فرهنگ حفاظت و نگهداری از محیط‌زیست و محیطی که در آن زندگی بشری به رشد و بالندگی می‌رسد؛ فرصتی مغتنم برای توجه به این فرهنگ سلامت‌محور و آینده‌نگر است.

هدف از این رویداد افزایش آگاهی درباره حفاظت از محیط‌زیست و تشویق و اقدامات عملی برای حفظ سیاره زمین است. روز زمین و هفته زمین پاک فرصتی برای آگاه‌سازی، فرهنگ‌سازی، جلب مشارکت و همدلاری به مردم، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران است که تنها یک زمین وجود دارد و بر هر فردی در هر جایی که زندگی می‌کند، فرض و واجب است که نسبت به حفظ و ارتقای سلامت سیاره زمین و پاسداری از آن مسئول و متعهد باشد. شعار روز زمین در سال ۲۰۲۵، قدرت ما سیاره ما (OUR POWER, OUR PLANET) است که مردم را به اتحاد و همدلی در راستای استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و سسه برابر کردن تولید انرژی الکتریکی پاک تا سال ۲۰۳۰ دعوت می‌کند.

در ایران نیز هم‌زمان با دیگر کشورهای جهان هفته زمین پاک از روز دوم اردیبهشت‌ماه به مدت یک هفته در سراسر کشور برپا می‌شود و نخستین روز این هفته به نام روز زمین پاک نامگذاری شده‌است. شعار ملی هفته زمین پاک اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۴، «انرژی پاک- زمین پاک» اعلام شده‌است تا تلنگری برای رای نایل به سمت انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر و صرفه‌جویی در مصرف انرژی‌های فسیلی و انرژی‌ها و خدمات ناشی از آنها باشد. لازم است مدیران و شهروندان در این راستا اقدامات مؤثری در زمینه افزایش سرانه فضای سبز، صرفه‌جویی حداکثری در مصرف انواع انرژی به‌ویژه برق و سوخت‌های فسیلی، استفاده از ناوگان حمل‌ونقل عمومی و کاهش مصرف کالاهای ناشی از سوخت‌های فسیلی از جمله کالاهای از جنس پلاستیک انجام دهند.

به یاد داشته باشیم که آینده زمین در گروی انتخاب‌های جمعی ما بوده و این تنها گزینه پیش روی ماست.

***معاون راهبری و هماهنگی اداره کل محیط‌زیست و توسعه پایدار شهر داری تهران**

گزارش یک زهرآچندری

خون ایران در رگ‌های هرمزگان

مردم شریف کشورمان همچون همیشه برای کمک به مصدومان حادثه انفجار در بندر شهید رجایی در پایگاه‌های انتقال خون صف کشیدند

محمد رسول مرادی | ایرنا

شود. فریده حسن زاده، مدیر روابط عمومی دانشگاه

علوم پزشکی هرمزگان با اشاره به حضور گسترده مردم برای اهدای خون در پی حادثه انفجار در بندر شهید رجایی می‌گوید: «ظرفیت پذیرش در انتقال خون بندرعباس تکمیل شده‌است و جایی برای نگهداری خون وجود ندارد و تنها افراد با گروه خونی O منفی به مرکز انتقال خون مراجعه کنند.» بشیر حاجی بیگی، سخنگوی سازمان انتقال خون ایران در خصوص نحوه تأمین خون مورد نیاز مجروحان حادثه بندر شهید رجایی، اینگونه توضیح می‌دهد: «از همان ساعات اولیه حادثه، مردم عزیز به‌ویژه شهروندان شریف هرمزگانی با حضور در مرکز انتقال خون بندرعباس، خون خود را اهدا کردند.»

به گفته وی در پی وقوع حادثه یاد شده، سازمان انتقال خون ایران با فعال کردن شبکه ملی خون‌رسانی، ارسال خون و فرآورده‌های آن را از استان‌های مختلف شروع کرد. طبق توضیحات حاجی بیگی به محض اطلاع از وقوع حادثه از استان‌های گیلان، تهران، یزد، همدان، کرمان، خراسان شمالی و اصفهان ارسال خون به بندرعباس تکمیل شده‌است و جایی برای نگهداری خون وجود ندارد و تنها افراد با گروه خونی O منفی به مرکز انتقال خون مراجعه کنند.»

پرسدند ظرفیت پذیرش خون در

هرمزگان

مردمی که حماسه ایران همدل را در همدلی با مردم لبنان و غزه رقم زدند، این‌بار برای هموطنان خودشان سنگ تمام می‌گذارند و با حضور در پایگاه‌های انتقال خون و اهدای خون برای مجروحان حادثه بندرعباس، موجب شدند تا ظرف کمتر از ۲۴ ساعت خون مورد نیاز بیماران تأمین

روایت یک انفجار؛ از هیاهوی شایعات تا جست‌وجوی حقیقت

بحران‌سازی با اخبار بی‌پایه!

کارشناس سواد رسانه در گفت‌وگو با «جوان»: نمی‌توان بحران را صرفاً با رسانه‌ها مدیریت کرد. باید نقش مدیریت بحران مشخص باشد؛ تیم‌های اجرایی، لجستیکی و فنی در اولویت باشند و سپس رسانه‌ها به‌عنوان واسط میان مردم و مسئولان عمل کنند

تحلیل‌های در گوشی و رسمی خودتون رو بنذارید بعد از اینکه علت و نظر کارشناسی حادثه انفجار هرمزگان اعلام شد؛ لطفاً توجیه‌ر اخبار دروغ و شایعات رو قطع کنید.»

همچنین کاربر دیگری تلخی شایعه‌پرگانی در بحران را با لحنی طنزآمیز اما هشداردهنده بیان کرده‌است: «هنوز آتش خاموش نشده، بعضیا روشن شدن. دو دقیقه آروم بشینید، ما به همه میگیم شما خیلی می‌دونید.»

مردم به دنبال شفاف‌سازی

بحران‌ها باعث افزایش رجوع به رسانه‌ها می‌شوند، چرا که در لحظات حساس، مردم به دنبال پاسخ و شفاف‌سازی هستند. محمد لسانی، کارشناس، مدرس و مروج سواد رسانه‌ای در این رابطه به «جوان» می‌گوید: «هر زمان که بحران اتفاق می‌افتد، مراجعه به رسانه‌ها شدت می‌گیرد و مصرف رسانه‌ای بالاتر می‌رود.

به‌ویژه O منفی، احساس می‌شود.» اما چرا نیاز به گروه خونی O منفی همچنان ادامه دارد و چرا در اغلب حوادث با کمبود این گروه خونی مواجهیم؟ این سؤالی است که سخنگوی سازمان انتقال خون با اشاره به اهمیت گروه خونی O منفی در حوادث و سوانح، در پاسخ به آن توضیح می‌دهد: «تأکید ما بر حضور اهداکنندگان دارای گروه خونی O منفی است، چرا که این گروه خونی بیشترین مصرف را در شرایط بحرانی دارد؛ همچنین با مصارف‌سازی شبکه خون‌رسانی کشور، موفق شدیم خون مورد نیاز را از استان‌های دیگر به هرمزگان ارسال کنیم. طبق آخرین گزارش دریافت‌شده از مدیرکل انتقال خون استان هرمزگان، خوشبختانه تمامی نیازهای خونی تأمین‌شده و هیچ بیماری با دغدغه تأمین خون و فرآورده‌های آن مواجه نیست.»

حاجی بیگی در تأکید بر اهمیت مستحضر اهدای خون می‌افزاید: «اهدای خون محدود به شرایط بحرانی نیست، با توسعه مراکز درمانی و انجام جراحی‌های بزرگ مانند قلب باز و پیوند اعضا، نیاز روزانه کشور به خون و فرآورده‌های خونی افزایش یافته‌است. از مردم شریف تالقضا داریم به صورت مستمر و روزانه برای اهدای خون مراجعه کنند تا بیماران کشورمان هیچ‌گاه با کمبود خون مواجه نشوند.»

نیاز به خون تأمین‌شده وجود ندارد

معاون اجتماعی سازمان انتقال خون هم با اشاره به حادثه تلخ انفجار در بندر رجایی بندعباس و مصدومیت بیش از ۴۰۰ نفر و مرگ ۲۸ تن از هموطنان هر چند یک‌بار دیگر دافغانستان کرد و می‌شود که

شایعات؛ عامل اختلال در روند امدادرسانی

انتشار اطلاعات نادرست و شایعات در فضای مجازی یکی از چالش‌های جدی در مدیریت بحران است. برخی صفحات اجتماعی با هدف جذب فالوور و تبلیغات به انتشار اخبار دروغی می‌پردازند که نه‌تنها مخاطبان را گمراه می‌کند، بلکه روند امدادرسانی را نیز با مشکلات جدی مواجه می‌سازد. مدرس و مروج سواد رسانه‌ای درباره این موضوع هشدار می‌دهد: «در روزهایی که حوادث رخ می‌دهند، نرخ تبلیغات در صفحات اجتماعی افزایش پیدا و این مسئله برخی را به تولید اخبار جعلی وادار می‌کند. باید با این اقدامات بر خورد قانونی صورت گیرد، چرا که اطلاعات نادرست نه‌تنها مردم را سردرگم می‌کند، بلکه باعث تأخیر در عملیات امدادرسانی هم می‌شود. در حادثه پلاسکو دیدیم که ازدحام مردم برای دیدن صحنه حادثه باعث شد نیروهای امدادی نتوانند به موقع وارد عمل شوند.»

این کارشناس رسانه تأکید دارد که رسانه‌ها نباید صرفاً منتشرکننده اخبار باشند، بلکه باید نقش واسط میان مردم و دستگاه‌های مدیریت بحران را ایفا کنند. او پیشنهاد می‌کند که سخنگوی بحران مشخص شود و جلسات خبری منظم برگزار گردد تا از سردرگمی افکار عمومی جلوگیری شود: «مانمی‌توانیم بحران را صرفاً با رسانه‌ها مدیریت کنیم. باید نقش مدیریت بحران مشخص باشد؛ تیم‌های اجرایی، لجستیکی و فنی در اولویت باشند و سپس رسانه‌ها به‌عنوان واسط میان مردم و مسئولان عمل کنند. تعیین سخنگوی بحران، ارائه بیانیه‌های مطبوعاتی و برگزاری نشست‌های خبری ضروری است.»

بلوغ رسانه‌ای؛ راه‌حل کلیدی برای مقابله با بحران

این بهترین زمان است که رسانه‌ها مسئولیت خود را در سه حوزه مهم ایفا کنند؛ ایجاد همبستگی، اخباردهی دقیق و امنیت‌بخشی. رسانه‌ها باید نشان دهند که مسئولان پیگیر بحران هستند و مردم رها نشده‌اند.» در شرایط بحرانی، فضای مجازی به بستری برای همدلی، اما گاهی نیز برای انتشار اطلاعات نادرست و شایعات تبدیل می‌شود. لسانی معتقد است که در لحظات حساس، نقش اصلی رسانه‌ها و کاربران، کنترل هیجانات عمومی است تا بحران تشدید نشود: «وقتی بحران اتفاق می‌افتد، احساسات جامعه غلیظ می‌کند و رفتارهای هیجانی افزایش می‌یابد. مهم‌ترین نقش رسانه‌ها و کاربران دعوت به واقع‌گرایی و پرهیز از انتشار اخبار تأیید نشده‌است. افزایش لحظاتی مکث کنیم. صحت بی‌اساس نه‌تنها به شفافیت کمک نمی‌کند، بلکه می‌تواند دامنه بحران را گسترده‌تر کند.»

آقای سخنگو!

پاسخگویی انتخاب نیست، وظیفه‌است

انتخاب سخنگو برای هر سازمان، به ویژه در نهادهای دولتی، به منظور ایجاد کانالی مشخص برای پاسخگویی به رسانه‌ها انجام می‌شود، اما چهار ماه پیگیری مداوم و تماس‌های بی‌وقفه و البته بدون نتیجه خبرنگار «جوان»، نشان داد که در وزارت آموزش و پرورش، هنوز درک روشنی از نقش سخنگو به عنوان حلقه ارتباطی میان رسانه‌ها و این نهاد وجود ندارد.

عدالت آموزشی یکی از مهم‌ترین مسائل مطرح‌شده توسط رئیس‌جمهور و مسئولان ارشد کشور است، عدم پاسخگویی به این موضوع حیاتی، پرسش‌های جدی درباره میزان جدیت و برنامه‌های اجرایی این وزارتخانه ایجاد می‌کند.

در سال‌های گذشته، رؤسای دولت‌های مختلف و وزرای آموزش و پرورش بارها بر لزوم ارتقای کیفیت آموزش و تحقق عدالت آموزشی تأکید کرده‌اند. اما واقعیت امروز نشان می‌دهد که کشور هنوز فرسنگ‌ها با عدالت آموزشی فاصله دارد. رئیس‌جمهور در سخنرانی‌های متعدد، از جمله در در نشست نهضت توسعه عدالت در فضای آموزشی با مشارکت مردم (در دی‌ماه سال گذشته)، صراحتاً به ضرورت پایان دادن به پولی شدن آموزش کیفی اشاره کرده و وعده داده است که «قرار نیست کسی که پول دارد بهتر آموزش را ببیند، اما در مدارس دولتی چنین آموزشی نباشد.» آذرماه نیز وزیر آموزش و پرورش تأکید کرد که کمبود فضاهای آموزشی در یک سال آینده جبران می‌شود.

خبرنگار «جوان» برای دریافت جزئیات بیشتر درباره این وعده‌ها، چهار

ماه پیش از طریق مسئول هماهنگ‌کننده گفت‌وگوهای سخنگوی

وزارت آموزش و پرورش، پرسشی را برای آقای فرهادی، سخنگوی این

وزارتخانه ارسال کرد. پرسش به‌طور مشخص درباره برنامه‌های اجرایی

وزارت آموزش و پرورش برای تحقق عدالت آموزشی و بهره‌گیری از

فرصت توجه ویژه رئیس‌جمهور به این مسئله بود: «چقدر می‌توان

به این وعده امیدوار بود؟ برنامه وزارت آموزش و پرورش در این زمینه

چ چیست؟ حال که از فرصت توجه ویژه رئیس‌جمهور به بهبود وضعیت

آموزش در مدارس دولتی برخوردار هستید، چه اقداماتی می‌توانید انجام

دهید تا نتایج مثبت آن در کف مدارس قابل مشاهده باشد؟» اما پاسخ

روشنی دریافت نشد.

طی چهار ماه گذشته، خبرنگار «جوان» بارها تماس گرفت، پیگیری

کرد، اما تنها با وعده‌های مکرر مواجه شد: «فر جا جواب می‌فرستیم»،

«متن آماده است و در حال ویرایش است»، «سر آقای سخنگو شلوغ

است.» در نهایت، هیچ پاسخ مشخصی از سوی سخنگوی وزارت آموزش

و پرورش ارائه نشد.

این عدم پاسخگویی، نه‌تنها وظیفه اصلی سخنگو را زیر سؤال می‌برد،

بلکه تصویری از بی‌برنامگی یا عدم جدیت وزارت آموزش و پرورش

در قبال تحقق عدالت آموزشی ارائه می‌دهد. وقتی فردی که عنوان

«سخنگو» را دارد به سؤالات خبرنگاران پاسخ نمی‌دهد، این پرسش

مطرح می‌شود که چگونه می‌توان انتظار داشت این وزارتخانه در سایر

امور اجرایی و مهم خود موفق عمل کند؟!

از سوی دیگر، برخی دیگر از خبرنگاران نیز تلاش کرده‌اند با سخنگوی

این وزارتخانه گفت‌وگو کنند، اما عمدتاً با عدم دسترسی مواجه شده‌اند.

گاهی مطرح‌شده که نشست‌های خبری برگزار می‌شود و خبرنگاران

می‌توانند سؤالات خود را آنجا مطرح کنند، اما مشکل اینجاست که

فاصله زمانی میان نشست‌های خبری و بیش از دو ماه می‌رسد. این،

یعنی بسیاری از مسائل روز و چالش‌های جاری، تا زمان برگزاری نشست،

کهنه شده و فرصت پرسشگری از بین می‌رود.

اما این عدم پاسخگویی زمانی نگران‌کننده‌تر می‌شود که بداینم تحقق

عدالت آموزشی در کشور با چالش‌های متعددی روبه‌رو است. بر اساس

پروژه‌های انجام‌شده، عدالت آموزشی اغلب به عدالت توزیعی محدود

شده و بازمند بازتعریف و رویکردی جامع‌تر است. بسیاری از کارشناسان

معتقدند که دسترسی نابرابر به امکانات آموزشی، کیفیت پایین مدارس

در مناطق محروم و نبود معلمان متخصص از اصلی‌ترین موانع تحقق

عدالت آموزشی هستند. برخی نیز هشدار داده‌اند که وابستگی بیش از

حد مدارس دولتی به بودجه دولتی، بدون تدوین راهکارهای اجرایی

مشخص، می‌تواند مانع تحقق وعده‌های رئیس‌جمهور شود.

با توجه به این مسائل، شفافیت و پاسخگویی در وزارت آموزش و

پرورش ضروری‌تر از همیشه است. این وزارتخانه باید به‌جای سکوت

و عدم پاسخگویی، بر به‌طور واضح و روشن برای مردم

و رسانه‌ها بیان کند. در غیر این صورت، امید به تحقق عدالت آموزشی

به‌جای آنکه تبدیل به یک هدف ملی شود، به یک وعده فراموش‌شده

بدل خواهد شد.

بدون شک «پاسخگویی»، نه‌انتخاب که وظیفه است. اگر وزارت آموزش

و پرورش و سخنگوی آن همچنان به عدم پاسخگویی ادامه دهند، این

روند نه‌تنها تعامل میان رسانه‌ها و این وزارتخانه را مختل خواهد کرد،

بلکه اعتماد عمومی به عملکرد آن را نیز به‌شدت کاهش خواهد داد.

خبر کوتاه

- مدیر آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران با بیان اینکه حدود ۱۰۳ هزار نوزاد داریم که هنوز ۳۰ هزار نوزاد ثبت‌نام سنجنش را انجام نداده‌اند، گفت: خانواده‌ها تا ۱۵ خرداد برای سنجنش نوزادان بدو ورود به دبستان فرصت دارند.
- دادستانی تهران علیه چند رسانه و فعالان رسانه‌ای از طیف‌های مختلف سیاسی در رابطه با انتشار اخبار خلاف واقع در حادثه بندر شهید رجایی اعلام جرم کرد.
- کاظم مصدق، محیط‌بان ۴۵ ساله پارک ملی گلستان در منطقه «کوبلر» با شلیک ناخواسته دانه شکار چپان غیر مجاز به شهادت رسید.
- عضو شورای شهر تهران گفت: متوسط دریافتی کارکنان رسمی شهرداری تهران ۱۶ میلیون تومان است.
- سرپرست مرکز مالکیت معنوی سازمان ثبت‌اسناد گفت: فرآیند مالکیت معنوی کاملاً الکترونیکی است و هزینه‌ها مستقیماً به خزانه ارایز می‌شود، بنابراین متقاضیان از پرداخت هزینه اضافی به‌واسطه یا شخص دیگری اطمینان دارند.
- رئیس دیوان عالی کشور گفت: باید از ظرفیت اساتید، حقوقدان با افراد متخصص در حوزه هوش مصنوعی و بهره‌گیری از ابزارهای الکترونیکی برای نظارت بر عملکرد محاکم در دستور کار قرار گیرد.
- نمایندگان مجلس شهرداری‌ها و دهیاری‌های اسلامی با اولویت بررسی لایحه‌ای درباره اعطای اختیار به دولت برای کاهش مالیات بر ارزش افزوده دارو و ملزومات مصرفی پزشکی، شیر خشک مخصوص اطفال و کالاهای اساسی، نژادهای دامی و کشاورزی موافقت کردند.
- رئیس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور گفت: روزانه ۴ میلیون و ۷۵۰ هزار مترمکعب گاز با استفاده از زباله‌های خشک غیرقابل بازیافت در صنعت سیمان صرفه‌جویی خواهد شد.
- طرح بازوحشی‌سازی و تقویت جمعیت مرال در جنگل آموزشی و تحقیقاتی دانشکده منابع طبیعی و علوم در یایی دانشگاه تربیت مدرس و منطقه حفاظت‌شده البرز مرکزی با موفقیت انجام شده و به ایستگاه پائینی رسیده‌است.
- سرپرست مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی وزارت بهداشت با اشاره به پوشش ۲۰ میلیون نفر با اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع گفت: تمامی مناطق روستایی و شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر جمعیت، گروه هدف برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع هستند.